

PEDAGOGIA CLASICĂ PERFECTIONATĂ PRIN PREDAREA TEATRULUI LA CLASĂ

**ION
ALEXANDRESCU**

“Ion Creangă” Pedagogical State University, Chişinău, Republic of Moldova
alexandrescu@yahoo.com

Abstract: Classic pedagogy can be perfected by teaching theatre in the classroom, contributing to the liberating dialogue that allows the transformation of the educated from passive receiver to an active participant, under the guidance of the teacher as a co-participant and guide. A new approach to the issue of school theatre, theoretically (pedagogically) settled today and practically (socially) implemented, can lead to the elimination of existing blockages at the level of common aesthetic consciousness. K.S. Stanislavski was the first to offer a theoretical-applied essay in the field of performing arts, and the development of students' skills through Drama, by integrating theatre into the classroom is manifested through the "Theatre in Education" movement, strongly promoted at the beginning of the last century. Improvisation for the Theater, the reference work of the great American teacher Viola Spolin, is still used today in university art education, as well as in the organization of dramatic, formal and non-formal activity projects in pre-university education. In Romania, master Ion Cojar left us as a legacy his *Poetics of the Actor's Art*, a textbook / guide with rules valid for both the vocational and the optional school theatre, which can be integrated in the curriculum at the school's decision.

Keywords: theatrical art, school theatre, cognitive training-development, noncognitive training-development, national curriculum, curriculum-core, curriculum at the decision of the school (CDȘ), vocational theatrical education, optional theatrical education.

How to cite: Alexandrescu, Ion (2021). 'Pedagogia clasică perfecționată prin predarea teatrului la clasă', *Concept* 2(23)/2021, pp. 170-183.

Arta teatrală bazată pe opera a două categorii de interpreți: *actori și regizori artistici*, care stăpânesc arta comunicării, cu tot ceea ce ține de păstrarea legăturii sacre dintre gând și acțiune, argumentată științific în psihologia modernă și postmodernă, valorifică rădăcinile istorice ale dialogului filozofic. Odată primită în școală, poate reînvia spiritualitatea clasică, perenă, profundă, atât de necesară omului modern și postmodern aflat mereu în căutarea dramatică a propriei identități morale și economice, culturale și civice, deontologice (profesionale) și comunitare – naționale și universale.

Aceste dimensiuni complexe pot fi cultivate prin *dialogul școlar* care susține structura de bază a educației și a instruirii, râvnită și perfecționată permanent la nivel de comunicare empatică dintre *maestru și discipol*, promovat și valorificat în diferite etape ale evoluției filozofiei educației (Platon – *Republica*, I, II). Virtutea superioară, morală și profesională, comunitară și estetică, este greu de dobândit fără o raportare consecventă la *cultura pedagogică generală și aprofundată* a profesorului. Pentru că dobândirea virtuții „a devenit o parte din problema *culturii* însăși, ca formă supremă de modelare a omului” (Platon, 1976, p. 371).

De la Shakespeare încoace, după câteva secole de căutări și transformări ale dramaturgiei universale, mai precis, la granița dintre secolele al XIX-lea și XX, *arta imitativă* se redescoperă, se redefineste și se reasează, ca metodă și model de cunoaștere, bazându-se pe criteriul frumosului estetic, dar și al logicii și al adevărului vieții. *Arta declamatorie* este înlocuită cu veridicul interpretării care încurajează imaginația creativă și spiritul inventiv și inovator de care are nevoie

orice societate pe cale de *modernizare* etică și economică, politică și culturală.

În epoca modernă, este unanim acceptat experimentul propus de marele regizor și actor rus, K.S. Stanislavski, care oferă o redactare teoretic-aplicativă în domeniul artei interpretative - prima din toate timpurile. Ea cristalizează estetic și deontologic o *metodică a artei interpretative* rezistentă până astăzi, prin faptul că acceptă, pe lângă toate descoperirile epocii în domeniul psihologiei umane și toate „principiile filozofice de până la Platon și de după acesta” (Alexandrescu, 2016, pp. 45-56). Reperete evocate parcurg drumul de la gând la faptă, pe circuite originale, care încurajează inovația teatrală și imaginația creativă a actorului, dar și a spectatorului, într-o empatie estetică superioară, de ordin cognitiv, dar și afectiv – un model exemplar și pentru arta pedagogică a educatorului, a profesorului, indiferent de disciplina și treapta de învățământ reprezentate.

Oportunități de integrare în didactica școlară

Evoluția dialogului școlar dintre profesor-elev a constituit tot timpul un subiect de discuții, dezbateri și fluctuații la nivel de conținuturi și strategii de realizare a acestuia în discursul didactic. Un rol extrem de important în formarea educatului îi revine, fără îndoială, școlii postmoderniste. Volumul mare de cunoștințe pe care le vehiculează școala – afirmă D. Pătrașcu et. al., permite să se formeze o continuitate socială prin integrarea culturală a copilului în orbita cerințelor și intereselor sociale privind nivelul minimal de cultură, nivelul cerut de conceptele implicate în continuarea dezvoltării economiilor naționale moderne și în exercitarea de roluri profesionale și sociale. „Școala se apropie în zilele noastre de economie, ca instituție, și devine implicit un fel de instruire a viitorului societății” (Pătrașcu și Bărgăoanu, 2020, p. 311). Această *instituție* reprezintă modalitatea formală prin care fiecare persoană își însușește cultura societății din care face parte și cu care trebuie să se identifice.

Termenul de *instituție* provine din cuvântul latinesc *institutio* care avea sensul de *înstituire, așezământ, întemeiere*, dar și *obicei, regulă de purtare*. Prin *înstituire* o colectivitate socială trece de la „*starea de natură*” la „*starea socială*”. Mai exact, sunt valorificate resursele psihologice cognitive și noncognitive individuale în favoarea celor sociale, care urmăresc binele comun, cu eliminarea pe cale pedagogică a tendințelor negative, de manifestare spontană, egoistă, agresivă (Zarka, 2005, pp. 199-200).

Scoala ca instituție, potrivit tipului de educație pe care aceasta îl oferă, joacă un rol foarte important în *formarea durabilă pozitivă* a educatului, deoarece facilitează accesul la valorile culturale, științifice, artistice, literare și tehnice pentru toate tipurile de categorii sociale. Ea are rolul decisiv în formarea și dezvoltarea personalității umane. Sistemul de învățământ asigură cadrul organizat formal,

dar și nonformal cu deschideri spre informal de realizare a educației. Legea învățământului oficializează funcțiile și structura sistemului de învățământ care în contextul modern și contemporan are un caracter deschis.

Prezentul sistem de învățământ este deschis către toți „actorii sociali” care pot finanța, organiza, sprijini, perfecționa instituții școlare și extrașcolare prin relații contractuale cu Ministerul Educației (școli militare, artistice, sportive; cluburi artistice / sportive etc.). Este deschis, mai ales, către familie și comunitatea locală, prin relații consensuale. La nivel de tradiție *Teatrul școlar* este valorificat în sens restrictiv, în cadrul formal – la cursurile de educație artistică, dar mai ales în sens larg, la nivel de activități extra (nonformale) – cercuri de teatru și alte inițiative comunitare.

Funcțiile generale ale sistemului de educație sunt eficientizate în cadrul legii învățământului prin: a) Funcția de maximă generalitate – formarea și dezvoltarea educatului (preșcolarului, școlarului mic, preadolescentului, adolescentului, fie al adultului prezent la cursurile de formare profesională); b) Funcțiile principale de formare și dezvoltare psihică, dezvoltare cognitivă (perceptivă și mentală) și/sau de formare-dezvoltare noncognitivă (afectivă, motivațională, volitivă, caracterială).

În sistemele de învățământ moderne și post-moderne există un dezechilibru între cele două funcții. Este accentuată, uneori exclusiv, funcția cognitivă ceea ce dăunează formării-dezvoltării personalității umane. Aici intervine rolul *Teatrul școlar*, acela de a crea o legătură simbiotică între cadrul formal și cel nonformal cu largă deschidere către informal.

Așadar, avem două categorii ale funcțiilor principale:

- 1) Formare-dezvoltare psihologică (cognitivă și noncognitivă);**
- 2) Formare-dezvoltare socială (culturală, civică și profesională).**

Valorile culturii sunt confirmate social prin artă, religie, filozofie și știință. Cea din urmă valoare are în subsidiar noțiuni ale științelor exacte, ale naturii și, nu în ultimul rând, pe cele socio-umane. Teatrul se aplică și se raportează la toate formele școlare.

Influența jocurilor teatrale asupra formării personalității elevului

Educația realizată la nivelul școlii este indispensabilă, iar valoarea sa socială este recunoscută și validată, istoric, la nivel de pedagogie universală. Există totuși anumite limite care sunt inerente educației formale, organizate ierarhic și rigid. Criticile aduse din diferite perspective au în vedere aceste aspecte. Printre acestea se numără:

— centrarea excesivă pe obiectivele înscrise în programe, care lasă puțin

timp situațiilor neprevăzute sau studierii aspectelor cotidiene cu care se confruntă elevii sau care țin de experiența lor;

- apariția monotoniei și erodarea prin rutină a practicii didactice;
- acordarea unei importanțe deosebite procesului de transmitere-asimilare a cunoștințelor teoretice, în defavoarea dezvoltării și exersării abilităților practice;
- lipsa inițiativei elevilor și slaba implicare a părinților în procesul educațional, mai ales în ciclul liceal, care se suprapune adolescenței;
- dotarea materială și tehnică insuficientă a sălilor de clasă, care nu mai satisfac cerințele tot mai crescute ale elevilor, într-o eră a tehnologiei;
- slaba implicare a comunității locale în rezolvarea problemelor educaționale apărute la nivel de instituție școlară.

Ținând cont de toate aceste critici, se încearcă, în momentul de față, o orientare impusă de paradigma curriculumului, care solicită îmbinarea în cadrul oricărui proiect pedagogic a educației *formale* cu cea *nonformală* (aflate în relații de complementaritate), cu deschideri și spre educația *informală* (care implică experiența de viață a elevilor, dobândită în mediul comunitar).

În acest context, V. Florea (doctorandă), demonstrează într-un subcapitol al tezei sale – „*în acțiunea de proiectare și organizare a activităților extrașcolare*”, cu argumentele mai multor cercetători (T. Repida, L. Cebanu, T. Callo, L. Cuznețov, M. Hadîrcă et. al.), eficiența aplicării unei „educații integrale”. În aceeași lucrare ajunge la concluzia, după opinia mai multor savanți (I. Cerghit și L. Vlăsceanu, G. Văideanu, C. Cucoș, S. Cristea, E. Macavei ș.a.), că „**între formele educației – formală, nonformală, informală sunt relații de complementaritate, interferență sau interdependență, care asigură oportunități de educare și instruire**” (Florea, 2020, pp. 34-63).

Integrarea celor trei forme ale educației în structura oricărui proiect de tip curricular stimulează, în mai mare măsură motivația participanților, implicarea lor socio-afectivă în depășirea oricăror obstacole formale, prin efort voluntar adecvat și atitudine caracterială optimă în raporturile cu lumea înconjurătoare și cu sine.

În realizarea acestui design curricular care vizează integrarea tuturor formelor educației/instruirii în structura oricărui proiect pedagogic sunt utilizate mai multe modalități operaționale:

- descongestionarea materiei;
- crearea ocaziilor de afirmare a talentelor și intereselor tinerilor, prin implicarea tuturor în diverse activități care fac apel la propria lor experiență;
- oferirea de alternative educaționale;

- utilizarea flexibilă a segmentului neobligatoriu din programe în funcție de nevoile de educație și formare ale elevilor;
 - integrarea rapidă a noilor tehnologii comunicaționale în procesul de învățământ;
 - formarea și dezvoltarea inteligențelor multiple, în raport de particularitățile fiecărei discipline de învățământ și ale fiecărui elev;
 - renunțarea la promovarea anumitor stereotipii în predare-învățare-evaluare;
 - încurajarea acceptării diferențelor individuale;
 - consilierea elevilor în vederea unei mai bune autocunoașteri
- (Băban, 2003, pp. 143-145).

Punerea accentului tot mai mare pe nevoile individului, pe descoperirea și afirmarea aptitudinilor aduce în prim-plan importanța teatrului, ca modalitate creativă și accesibilă de afirmare, de auto-descoperire, de experimentare și de învățare. Așa cum am afirmat anterior, **teatrul a reprezentat întotdeauna și în toate culturile, o formă naturală, firească, organică în esență de exprimare și formare individuală**, începând de la jocurile cele mai simple întâlnite în copilărie, prin atribuire de roluri și imitarea acestora, până la forma sa cea mai complexă. În această perspectivă **Teatrul școlar** contribuie la îndeplinirea funcției sociale educative – la nivel cultural, civic și profesional.

Dacă analizăm chiar conceptele sociale, împrumutate din lumea teatrului, ca: „actor social”, „rol social”, „mască socială”, observăm că, până la urmă, școala și educația, în asamblul său, are menirea de a pregăti individul social să „performeze”, să interpreteze anumite roluri. Importanța teatrului în școală trebuie să fie cu atât mai mare, deoarece poate asigura un cadru formal în care individul să își „exerseze” rolurile sociale fără teama de greși și fără a fi judecat. În felul acesta, se stabilesc raporturi solide între teoria și practica *jocurilor teatrale* (validate în învățământul superior de specialitate) și educația clasică/formală, creând acea legătură simbiotică între cadrul formal și cel nonformal cu largă deschidere către informal. Prin cunoaștere și studiu individual în educația artistică-teatrală, atât elevii participanți, cât și publicul-receptor, descoperă noi valențe ale culturii teatrale *universale/naționale*, devenind astfel spectatori avizați de teatru și interesați de actul cultural-educativ.

În cercetarea noastră putem valorifica teoria sociologică a lui Erving Goffman, care a introdus **modelul dramaturgic**, în analiza lumii sociale concepute metaforic ca un teatru pe scena căruia mai mulți actori interpretează împreună scenarii diferite, în decoruri diferite și pentru categorii de public diferite. Sociologul american are ca scop valorificarea potențialului explicativ-interpretativ al metaforei construite la nivel epistemologic, dincolo de aura exterioară a unei simple analogii.

Pe acest fond putem spune, împreună cu Goffman, că teatrul face parte din fiecare dintre noi. Iar o disciplină de sine stătătoare nu face decât să ofere contextul formal și nonformal de exprimare și interpretare, a unor roluri sociale cu deschideri spre toate domeniile vieții culturale, comunitare, politice, economice, civice etc. De altfel, în analiza sistemelor moderne și posmoderne de învățământ, este instituită de mai mult timp formula de „actori ai educației”, în general, de actori principali ai educației – *educatorul* (profesorul) și *educatul* (elevul) – în mod special.

O altă teorie modernă dezvoltată în domeniul *psihologiei sociale* sau al *sociologiei psihologice* care poate fi valorificată la nivelul *Teatrului școlar* este **psihodrama** promovată de J. L. Moreno. Autorul consideră că *teatrul* reprezintă o *resursă formativă importantă și durabilă* în educație, care poate fi valorificată pedagogic la nivel de:

— *scop* – asigurarea echilibrului socio-emoțional necesar fiecărui individ care se confruntă cu numeroase situații dramatice din viață (negative sau pozitive);

— *metodă terapeutică și de consiliere*, care vizează identificarea capacităților fiecărui individ care favorizează orientarea și adaptarea sa la cerințele mediului social (comunitar, școlar, cultural, profesional, religios etc.).

Psihodrama ca scop și metodă (*mijloc*) este aceea care favorizează descoperirea și activarea unui potențial adecvat în funcție de posibilitățile creative care stimulează valorificarea fondului pozitiv existent în structura psihosocială a fiecărei persoane. Ea poate fi identificată și dezvoltată prin joc, inclusiv de tip sportiv sau dramatic (teatral).

La acest nivel, *psihodrama* creează condițiile evocării unor situații de viață cu scopul deschiderii de noi perspective în autocunoaștere și autodezvoltare. Este o sursă utilizată special în școală, în actul didactic pentru perfecționarea unor procedee integrabile eficient în structura oricărei metode de învățământ sau de instruire. La nivel de proiect curricular, psihodrama susține centrarea acestuia asupra unui obiectiv principal de ordin *noncognitiv* care urmărește orientarea pozitivă a emoțiilor în direcția stabilizării lor afective ca *sentimente* care susțin dinamic, într-o manieră organizată, activitatea de instruire desfășurată la un nivel de realizare creativă superioară, inventivă și inovativă.

Teatrul școlar valorifică în mod direct și indirect, intrinsec și extrinsec dimensiunea structural-funcțională și operațională a psihodramei, concepută de Moreno, care completează și nuanțează resursele formative induse de modelul dramaturgic al vieții, propus de Goffman. La nivelul legăturii existente între psihodrama ca scop și metodă, prin intermediul teatrului, elevul poate descoperi și explora mai bine managerial (ca autoorganizare) și psihosocial (ca fundament socio-afectiv) propriile conflicte și disfuncții-interne și externe.

Cu ajutorul celorlalți membrii ai grupului de „actori sociali” (ai clasei, ai grupului de prieteni, ai colectivului didactic, ai familiei etc.), protagonistul (elevul) evoluează în sensul că:

— va descoperi, exersa, dobândi și perfecționa un set de aptitudini necesare pentru eficientizarea activității sale de bază (educația, instruirea, formarea profesională);

— va asimila și automatiza mai multe tehnici necesare pentru adaptarea conduitei sale la condiții de schimbare rapidă, impuse de un context socio-didactic și profesional deschis.

O altă metodă derivată din psihoterapia expresivă care poate fi valorificată la nivelul *Teatrului școlar* este **drama terapie**. Ea folosește tehnicile teatrale – dramatice pentru a îndeplini prin mijloace pedagogice adecvate, diverse obiective psihologice: a) alinarea simptomelor negative; b) integrarea emoțională; c) dezvoltarea unor însușiri comune.

Resursele psihoterapeutice ale acestei metode, dependente de „arta educatorului”, aflat în interacțiune de *tip teatral* cu *educatul*, permit îndeplinirea unor obiective care vizează:

— exprimarea adecvată în situații concrete a experiențelor individuale ale educatului;

— dobândirea siguranței emoționale în condiții de activitate eficientă;

— identificarea proiectivă a proceselor cognitive și noncognitive care anticipează reușita viitoare a activității;

— distanțarea de stările afective negative ale altor „actori sociali” care pot perturba activitatea de bază (de instruire, de muncă, de joc, de creație etc.);

— facilitarea accesării problemelor emoționale prin mijloacele *Artei dramatice*, bazate pe metafore sau/și alegorii.

Ca acțiune eficientă în cadrul unei activități bazate pe resursele *Artei teatrale*, această metodă utilizează procedee didactice precum jocul, improvizația, povestirea, interpretarea de rol și diverse tehnici și instrumente (mijloace) cum ar fi: păpuși, măști și fragmente din piese de teatru etc. Terapia ca și componentă psihologică specială a metodei se poate realiza sub diferite forme: a) individuală; b) de grup și c) microgrup, cuplu sau familie. În *drama terapie* sunt implicați, de obicei, actuali sau foști practicanți ai *artei teatrale*, cu instruire psihologică și pedagogică.

Vedem astfel, încă o dată, faptul că teatrul ca disciplină de sine stătătoare, realizabilă în mediul școlar la nivel formal sau nonformal, asigură un important punct de pornire atât pentru asigurarea echilibrului socio-emoțional al „actorilor educației”, cât și în mod special, pentru pregătire metodico-științifică necesară în profesia didactică, dar și în alte domenii de activitate.

Metodele psihologice și pedagogice amintite, care valorifică în mod direct sau indirect resursele *Artei dramatice* sunt subordonate în orice context didactic, formal sau nonformal, obiectivelor generale și specifice ale procesului de învățământ, raportate teleologic, axiologic și prospectiv la *finalitățile macrostructurale ale sistemului de învățământ*, la *idealul educației* care definește tipul de personalitate necesar societății pe termen lung și la *scopurile generale* care definesc direcțiile strategice de dezvoltare valabile pe termen mediu la toate nivelurile sistemului și ale procesului de învățământ, valorificate în construcția *curriculumului național* (Cristea, 2016, p. 116).

În această perspectivă, *curriculumul național* oferă posibilități multiple de integrare a *Teatrului școlar* în structura sa de funcționare pe verticală (de la treapta preșcolară la cea liceală și profesională), dar și pe orizontală, care permite inițierea diferitor activități de tip nonformal, organizate în spațiul școlar sau în alte instituții extrașcolare (cluburi, tabere, biblioteci școlare, radio-școală, televiziune școlară etc.) sau culturale (casa de cultură, cămin cultural, teatre de vară etc.).

Conceptul de *curriculum* este stimulat în demersul nostru care vizează proiectarea și integrarea disciplinei *Teatrul școlar* în structura verticală sau orizontală a *Planului de învățământ* deoarece el implică ideea centrării pe necesitățile psihosociale generale ale educabilului, care nu exclud valorile morale, intelectuale, estetice și psihofizice ale *Artei dramatice*. Mai mult, *Teatrul școlar* poate fi proiectat pedagogic în raport cu valorile care reprezintă utilitatea adevărului științific literar, aplicat în condiții speciale în cadrul spectacolului care are la bază resursele estetice ale *Artei teatrale*.

Aceste resurse estetice, dar și intelectuale (determinate de știința literaturii și a regiei/punerii în scenă) etice (angajate în susținerea mesajelor moral-educative ale spectacolului de teatru), tehnologice (legate de producția spectacolului teatral), psihofizice (necesare în perfecționarea mișcării scenice și în promovarea unei anumite coregrafii care se regăsește în formula *teatrului-dans*) oferă noi mijloace și posibilități de receptare, asimilare, interiorizare și valorificare a *frumosului literar-artistic*.

Pe acest fond, realizarea unei ***educații/instruiri/formări generale***, nu exclude, ci presupune cunoașterea și respectarea nevoii de personalizare a curriculumului, prin dezvoltarea unor rute educative individuale, în funcție de cerințele și interesele *educaților*, precum și de solicitările mediului social și economic, specifice în plan național, teritorial și local. S-a urmărit o descentralizare a învățământului, acordarea unei mai mari libertăți școlilor, care sunt mai aproape de nevoile elevilor. În acest fel ele sunt capabile să adapteze conținuturile instructiv-educative la resursele și cerințele psihologice cognitive și noncognitive și sociale (culturale, civice, spirituale, artistice, sportive, comunitare) ale elevilor, în dinamică și evoluție ascendentă continuă.

Analiza unei potențiale discipline de învățământ care să includă cursuri de *predare a teatrului la clasă*, cu titlul generic *Teatrul școlar*, trebuie întreprinsă în raport cu structura de funcționare a *Planului de învățământ* care, fiind construit curricular, are un caracter global (cu includerea tuturor treptelor școlare) și deschis (spre diferite tipuri de discipline cu statut formal obligatoriu, opțional și facultativ, dar și nonformal). Acest cadru curricular complex oferă mai multe posibilități metodologice de elaborare și integrare a disciplinei *Teatrul școlar* în structura de funcționare optimă a planului de învățământ. Pot fi avansate mai multe variante de integrare a disciplinei de învățământ „*Teatrul școlar*” la nivel:

1) **Formal:**

ca disciplină obligatorie de cultură generală în învățământul general în cadrul Ariei curriculare „Educație artistică”;

ca disciplină obligatorie în liceele de artă, sub denumirea „Arta actorului”;

ca disciplină opțională sau facultativă la toate treptele de învățământ.

2) **Nonformal:** ca tematică a unor cercuri de specialitate artistică sau cenacluri literare realizate în spațiul școlar sau extrașcolar (tabere, cluburi, centre de vacanță, excursii didactice, case ale elevilor/studentilor etc.), sub diferite denumiri (*Teatrul comunitar*, *Teatrul studențesc*, *Teatrul diletant / de amatori*, *Teatrul experimental / studio teatru* etc.) sau sub aceeași denumire generică (*Teatrul școlar*).

În plan praxiologic, reținem două variante viabile în politica și economia curriculumului școlar actual: a) promovarea disciplinei „Arta actorului” pentru școlile de artă; b) promovarea disciplinei „*Teatrul școlar*” la nivelul curriculumului la decizia școlii (C.D.Ș) sau ca *activitate extracurriculară* (activitate didactică de tip nonformal, realizată în afara programei școlare în școală sau în afara școlii). Realizarea acestei discipline școlare cu succes managerial și didactic, depinde și de calitatea cadrelor didactice abilitate. Lipsa lor sau utilizarea conjuncturală a unor cadre didactice cu statut special (debutanți sau pensionari, dar și suplinitori sau profesori de alte specialități) poate genera disfuncții pedagogice multiple.

Problema este agravată și de modul în care este perceput sau receptat C.D.Ș, doar ca o soluție conjuncturală necesară unor profesori pentru completarea normei. Pe de altă parte, numărul limitat de profesori specializați în *Teatrul școlar* nu creează o concurență benefică pentru asigurarea progresului școlar, ci, din contră, menține o anumită linie de stagnare didactică sau de rutină metodologică. Între aceste limite este inhibat sau chiar deturnat procesul de diferențiere a parcursurilor elevilor pe temeiul respectării individualității acestora, pe fondul identificării și cultivării unor aptitudini și atitudini estetice speciale.

În context pedagogic concurențial, într-un sistem de învățământ democratic, situațiile semnalate pot fi reglate-autoreglate. Pe termen mediu, școlile care nu vor realiza oferte valide pedagogic și social, vor pierde teren în fața

celor din aceeași zonă care înțeleg mecanismul axiologic al serviciilor educaționale și construiesc o personalitate viabilă a unității școlare. Se constată, adesea, necunoașterea de către profesori a metodologiei privind regimul disciplinelor opționale și a statutului acestora. Trebuie operată distincția între *CDȘ* care conține oferta personalizată a școlii (constituită din orele de aprofundare, extindere și disciplinele opționale), care acoperă diferența dintre orele alocate trunchiului comun și numărul maxim de ore pe săptămână și „Discipline opționale” (cum sunt, de altfel, formulate și în *Planurile cadru*) care sunt discipline de sine stătătoare.

Concluzii

Teatrul școlar, prin predarea teatrului la clasă, poate oferi o bază solidă pentru atingerea obiectivelor generale și specifice de ordin estetic și etic, intelectual și aplicativ, proprii și altor discipline de studiu (limba și literatura română, limbi străine, filozofie, psihologie, istorie, științe socio-umane etc.). La acest nivel în cadrul activităților de perfecționare organizate prin comisiile metodice școlare și interșcolare, abordarea problematicii *Teatrului școlar* constituie o ofertă pedagogică benefică pentru antrenarea calităților profesorului de „actor principal al educației”, cu efecte imediate în construcția corelației cu clasa de elevi.

Evoluția paradigmei curriculumului, cu accent pe finalitățile educației, vine cu soluții și centrează pe cerințele psihologice și sociale ale elevilor. Cercetarea noastră, plecând de la *tradițiile Teatrului școlar*, militează pedagogic, cu argumente de ordin epistemologic și etic, științific și estetic pentru includerea ca disciplină în structura cu caracter global și deschis a planului de învățământ actual, construit curricular. Avansăm ca argument special existența de un deceniu și jumătate (nu mai devreme de anul școlar 2000-2001), a claselor vocaționale de *Arta actorului* care funcționează în cadrul liceelor de artă, în 13 localități din țară: București, Bacău, Brașov, Brăila, Buzău, Cluj-Napoca, Constanța, Galați, Iași, Oradea, Târgu-Jiu, Târgu-Mureș, Timișoara.

Firește că *actorul-profesor* nu se poate limita, pe tot parcursul celor 4 ani de studiu la o strategie ermetizată, rigidă sau premeditată ideologic. El oferă copiilor un sistem deschis, perfectibil, autoperfectibil, care să permită deschiderea spre tot ceea ce este nou în strategiile educaționale și socio-culturale promovate în societatea democratică, informațională, bazată pe cunoaștere. Vorbim despre acel proces/„concept al cunoașterii introdus pe baza conceptelor de adevăr și întemeiere, de determinare a conceptului cunoașterii prin raportare la conceptul de informație” (Cojocaru, p. 55).

Această abordare, această „cale de analiză explorată în ultimul timp de filozofi” are la bază *Metoda Stanislavski*, elaborată la sfârșit de secol XIX. De aceea, spre exemplu, această *metodă-sistem* nu poate fi omisă din planul de învățământ,

atât la nivel vocațional, cât și opțional. Prin valoarea sa estetică, probată ca produs socio-cultural, legitimat universal, ea fundamentează cel mai eficient sistem al *Artei teatrale* care are ca scop general „formarea interioară” a actorului profesionist și „protejarea exterioară” a acestuia în raporturile cu mediul, dobândită prin calitățile pedagogice exersate, necontestate de „sistemul școlar” și social, analizată din perspectiva asocierii sale cu domeniul axiologic estetic. Metoda analizată are calitatea de model sau de sistem, care, și-a dovedit eficiența în timp, mai ales în școala americană de film. Ea a fost și este aplicată cu performanțe extraordinare de către Viola Spolin, în condițiile în care *S.U.A.* a promovat *Arta dramatică* în toate școlile, începând cu clasa a II-a, încă din anul 1955 (Byers, 1970, p. 131).

În România, magistrul Ion Cojar, prevestind reafirmarea *Teatrul școlar contemporan*, ne-a lăsat ca moștenire „*O (altă) poetică a artei actorului*”, un adevărat manual – îndreptar, cu reguli pertinente atât pentru *Teatrul școlar* vocațional, cât și pentru cel opțional, care poate fi integrat în *CDȘ*. Teza sa principală este exprimată prin următorul raționament de tip normativ superior, axiomatic – „*arta actorului este un mod de a gândi*” și, abia după, un mod de „a face” (Cojar, 1998, p. 6).

Acest reper axiomatic bidimensional, poate fi raportat la cele două competențe definite la nivel de *UNESCO*, aflate la baza construcției curriculumului modern și postmodern: 1) *Savoir* – a ști, prin *cunoștințe teoretice* (noțiuni, concepte fundamentale, legi, principii, formule, date/informaționale esențiale); 2) *Savoir-faire* – a ști să faci prin *cunoștințe procedurale* sau *aplicate* (deprinderi, priceperi, strategii cognitive necesare pentru rezolvarea de probleme și de situații-problemă). Aceste două competențe sunt urmate în epoca modernă de o a treia competență – *Savoir etre* – a ști să fii prin *atitudinile* superioare față de învățare cunoaștere, școală, viață etc. (Faure, 1974).

References:

- Alexandrescu, I. (2016). 'Protestul lui Platon împotriva Sofiștilor I. În apărarea lui Platon II. Harța dintre filozofie și poezie', *Creativitate și eficiență în educație* - Ediția a V-a, Secțiunea 2. *Paradigme Curriculare, Didactice și Metodice*. Conferință UCB - Târgu Jiu: Nr. 2 / 26 mai 2016, p. 45-56.
- Băban, A. (coord)(2003). *Consiliere educațională*. Cluj-Napoca: Editura ASCR.
- Benedetti, J. (2005). *The Art of the Actor: The Essential History of Acting, From Classical Times to the Present Day*. London: Methuen.
- Beșiu, M. (2020). *Elemente de analiză a procesului scenic*. București: UNATC Press.
- Boal, A. (2017). *Teatrul celor oprimați*. București: Editura Nemira.
- Byers, R. (1970). *Teatrul, izvor de fantezie creatoare*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
- Cojar, I. (1998). *O poetică a artei actorului*. Ed. a III-a. București: Editura Paideia.
- Cristea, S. (2016). *Concepte fundamentale în pedagogice, Finalitățile educației*. Vol. 3. București: Didactica Publishing House.

- Darie, Bogdana (2015). *Curs de Arta Actorului. Improvizatie*. București: UNATC Press.
- Faure, E. (1974). *A învăța să fi - Un Raport UNESCO*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
- Florea, V. (2020). *Conceptualizarea proiectării și organizării activităților în instituția de învățământ extrașcolar*. Teză de doctorat. Chișinău.
- Lucaci, L. (2017). *Nașterea actorului*. București: UNATC Press.
- Platon (1976). *Opere complete*. Vol. II. Noica Constantin, Interpretare la MENON. București: Editura științifică și enciclopedică.
- Popovici, A.M. (2000). *Lungul drum al teatrului către sine*. București: Anima.
- Rotter, Sylvia (2014). *Sus cortina... pentru viață!*. București: UNATC Press.
- Spolin, Viola (2008). *Improvizație pentru Teatru*. Traducerea Mihaela Bețiu. București: UNATC Press.
- Stanislavski, K. (1936). *An Actor Prepares*. London: Methuen, 1988.
- Stanislavski, K. (1938). *An Actor's Work: A Student's Diary*. Trans. and ed. Jean Benedetti. London and New York: Routledge, 2008.
- Stanislavski, K. (1961). *Creating a Role*. Trans. Elizabeth Reynolds Hapgood. London: Mentor, 1968.
- Stanislavski, K. (1963). *An Actor's Handbook: An Alphabetical Arrangement of Concise Statements on Aspects of Acting*. Ed. and trans. Elizabeth Reynolds Hapgood. London: Methuen, 1990.
- Stanislavski, K. (1968). *Stanislavski's Legacy: A Collection of Comments on a Variety of Aspects of an Actor's Art and Life*. Ed. and trans. Elizabeth Reynolds Hapgood. Revised and expanded edition. London: Methuen, 1981.
- Stanislavski, K.S. (1955). *Munca actorului cu sine însuși*. București: ESPLA.
- Whyman, R. (2008). *The Stanislavsky System of Acting: Legacy and Influence in Modern Performance*. Cambridge: Cambridge UP.
- Zarka, Y. (2005). *Hobbes și gândirea politică modern*. București: Ed. Galaxia.

Online references:

- Cojocar, V. (n.d.). *Repere strategice inovatoare în contextul cunoașterii* [online document] Universitatea de Stat din Tiraspol Available at: file:///C:/Users/User/Desktop/Cojocar%20Victoria%20articol.pdf (accessed: 27 February 2021)
- Pătrașcu, D., Bărgăoanu C. (2020). *Strategii ale învățării creative în ciclul primar* [online document] *Managementul educațional: realizări și perspective de dezvoltare*, Materialele Conferinței științifico-practice internaționale, ediția a III-a, Bălți, 2020 Available at: file:///C:/Users/User/Desktop/Conf_Managementul_Educațional_2020.pdf (accessed: 24 February 2021)

Alexandrescu Ion is an actor, acting teacher, art therapist and personal development counselor. Since 1994 he has been an employee of the "Elvira Godeanu" Drama Theater in Târgu-Jiu. He took his bachelor's degree in the National University of Theater and Cinematography "I. L. Caragiale" Bucharest (1998) and played over 80 roles in theater and film. As a theatre director he signed 23 performances for children and youth in professional theater, 37 school theater performances (awarded), and directors Cristian Munteanu, Dorin Mihăilescu, Maria Nistor, Horațiu Ioan Apan, Marian Negrescu, Achille Roselletti, Cristian Ioan, Cosmin Brehuță and Radu Botar, entrusted him with the directing assistance in the professional theater. He is the author of the project *Dramatic Art*

in School (1999), the first in the field. Organiser of symposia on the topic of *Dramatic art as an optional subject in pre-university education*, his activities were the premises for the Theater Festival for high school students "Constantin Stanciovici-Brănişteanu" (2003). Initiator of the Acting Department at the "Constantin Brăiloiu" High School of Arts in Târgu-Jiu, he was also involved in organizing and judging school theater festival competitions, organized in Gorj County. Ion Alexandrescu is defending his doctoral thesis in pedagogical sciences, specializing in Historical Pedagogy, with the topic *Historical Traditions of School Theater in Romania* at the State Pedagogical University "Ion Creangă" in Chişinău.